TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 21311
Tarih : 17.11.2026

10/5088

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İzmir'in Aliağa ilçesinde faaliyet gösteren HABAŞ Demir Çelik Fabrikası'nda 9 Kasım 2026 tarihinde meydana gelen ve 19 işçinin yaşamını yitirmesiyle sonuçlanan patlamanın teknik ve idari nedenlerinin; işletmenin geçmişten bugüne uzanan iş kazaları ve iş cinayetleri sicilinin; şirketin kendi raporlarına yansıyan iş kazası artışlarının ve taşeron çalışma düzeninin; facianın ardından işçilere yönelik uygulamaların; işverenin ve denetimle yükümlü kamu kurumlarının sorumluluklarının tüm yönleriyle araştırılması, benzer facialarının önlenmesi ve işçilerin yaşam hakkı ile çalışma güvenliğini güvence altına alacak yapısal önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ile TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT
Kars Milletvekili
Grup Başkanvekili

Sezai TEMELLİ
Muş Milletvekili
Grup Başkanvekili

GEREKÇE

9 Kasım 2026'da HABAŞ Demir Çelik Fabrikası'nda meydana gelen patlama ve ardından çıkan yangında 19 işçi yaşamını yitirmiş, çok sayıda işçi yaralanmıştır. İlk resmî açıklamalarda patlamanın, tavan vincinin düşmesi ve düşen malzemenin doğal gaz ve oksijen hatlarına zarar vermesi sonucunda meydana geldiği belirtilmiştir. Ancak olayın bakım, üretim ve sıvı çelik dökümü süreçleriyle ilişkisine dair birbirinden farklı açıklamalar yapılmıştır.

Söz konusu işyerindeki iş cinayetlerini görmek için ilk bakılması gereken yerlerden biri, şirketin kendi yayımladığı 2025 Sürdürülebilirlik Raporu'dur. Rapora göre 2024 yılında 147 olan kayıp günlü iş kazası sayısı 2025 yılında yüzde 55,8 artarak 229'a yükselmiştir. Kaza sayısı şirket çalışanlarında 109'dan 146'ya, alt işveren (taşeron) çalışanlarında ise 38'den 83'e çıkmıştır. Bir milyon çalışma saati başına kayıp günlü iş kazası sıklığının şirket çalışanlarında 22, taşeron çalışanlarında 39,34 olması, taşeron çalışanlarındaki kaza sıklığının şirket çalışanlarındakinin yaklaşık 1,8 katı olduğunu göstermektedir. İş kazalarının bu ölçüde arttığı bir dönemde iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin toplam süresinin 2024'te 65 bin 700 saatten 2025'te 8 bin 697 saate gerilemesi, yaklaşık yüzde 86,8'lik bir düşüşe işaret etmektedir. Bu durum, şirketin önleyici iş güvenliği politikalarının etkinliğini ciddi biçimde sorgulatmaktadır.

Raporun ortaya koyduğu tablo, tesisin geçmişinden kopuk değildir. İSİG Meclisi'nin derlemesine göre HABAŞ'a ait farklı işletmelerde en az 45 işçi yaşamını yitirmiş, bu ölümlerin 38'i 2013 sonrasında kayıtlara geçmiştir. Aliağa'daki tesiste de yıllar içinde birçok ağır olay yaşanmıştır: 2018'de çelikhane ocağındaki patlamada beş işçi, 2019'da yaklaşık 80 ton sıvı çeliğin dökülmesi sonucu 11 işçi, 7 Mayıs 2024'te çelik ocağındaki patlamada dört işçi, 28 Eylül 2025'te yine çelikhane ocağındaki patlamada yedi işçi yaralanmıştır. Bu olayların neredeyse tamamının, 9 Kasım'daki patlamanın yaşandığı çelikhane bölümünde meydana gelmesi dikkat çekicidir. Bu olaylara ilişkin bilirkişi raporları, risk değerlendirmeleri ve denetim kayıtları ile alınması kararlaştırılan önlemlerin ne ölçüde uygulandığı incelenmelidir.

Uyarılar yalnızca geçmiş yıllara ait değildir; facianın hemen öncesindeki haftalarda da fabrikada ölümler yaşanmıştır. 21 Ekim'de taşeron işçi Hakan Doğan yaklaşık 8 metre yükseklikten düşerek hayatını kaybetmiş; ailesine şikâyetçi olmamaları karşılığında 600 bin TL teklif edildiğine ilişkin iddialar kamuoyuna yansımıştır. 5 Kasım'da 20 yaşındaki taşeron işçi Eyüp Eğinli, iş makinesi lastiğine hava basılırken meydana gelen patlamada yaşamını yitirmiştir.

9 Kasım'da yaşanan facianın nedenleri henüz açıklığa kavuşturulmamışken, işçilerin yaşananları anlatma ve belgeleme imkânları daraltılmıştır. Patlamanın yaşandığı gün Aliağa Sulh Ceza Hâkimliğinin 2026/2238 D.İş sayılı kararıyla olaya ilişkin yayın yasağı getirilmiştir. 12 Kasım gece vardiyasında işçilere, Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Rüştü Başaran'ın talimatıyla tesise cep telefonuyla girilemeyeceği bildirilmiştir. 13 Kasım sabahı telefonlarını teslim etmek istemeyen işçiler fabrikaya girmeyerek tepki göstermiş; fabrika girişindeki gerginlik üzerine jandarma müdahale etmiş ve aralarında işçilerin de bulunduğu yaklaşık 10

kişi gözaltına alınmıştır. İşçilerin aileleriyle iletişim kurma ve işyerinde yaşananları belgeleme imkânını kısıtlayan bu uygulamanın gerekçesi ve hukuki dayanağı açıklanmamıştır. Soruşturma sürerken işçilerin tanıklık ve hak arama imkânlarının kısıtlanması, facianın çalışma yaşamındaki hak ve özgürlükler boyutuyla da incelenmesini gerektirmektedir.

Adli süreçteki tablo da sorumluluk meselesini gündemde tutmaktadır. Facia nedeniyle gözaltına alınan 11 şüpheliden 9'u tutuklanmış, Başaran'ın da aralarında bulunduğu iki kişi hakkında konutu terk etmeme şeklinde adli kontrol kararı verilmiştir.

Şirketin raporları, geçmiş kazalar ve son haftalardaki ölümler birlikte değerlendirildiğinde, kamu denetiminin bu tablo karşısında neden etkili bir önleyici rol oynayamadığı sorusu kaçınılmaz hâle gelmektedir. Bakanlığın hangi tarihlerde ve hangi kapsamda denetim yaptığı, yukarıdaki göstergeler karşısında hangi değerlendirmelerde bulunduğu, tespit ettiği eksiklikler için hangi yaptırımları uyguladığı ve denetimlerin ölümleri neden önleyemediği yanıtlanmalıdır.

HABAŞ'taki facia, Türkiye genelinde süregelen işçi ölümlerinin en ağır örneklerinden biridir. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin verilerine göre 2026 yılının Ekim ayında 9'u çocuk, 15'i kadın ve 25'i göçmen olmak üzere en az 193 işçi; yılın ilk on ayında ise en az 1.930 işçi çalışırken hayatını kaybetmiştir. Ekim ayında yaşamını yitiren işçilerin yüzde 94'ünün sendikasız olması, örgütsüz ve güvencesiz çalışmanın işçileri nasıl korumasız bıraktığını göstermektedir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun etkin uygulanmaması ve kamu denetiminin önleyici ve yaptırım gücünün yetersiz kalması, işçi ölümlerini önlenebilir bir sorun olmaktan çıkarıp olağanlaştırmaktadır.

Bu gerekçelerle; 9 Kasım 2026 patlamasının teknik ve idari nedenlerinin, şirket raporlarına yansıyan kaza artışının ve eğitim saatlerindeki düşüşün, geçmiş yıllardaki ölümlü ve yaralanmalı kazaların, taşeronluk ilişkilerinin ve işçiler arasındaki güvenlik eşitsizliklerinin, facianın ardından işçilere yönelik uygulamaların, adli süreçlerin ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı başta olmak üzere ilgili kamu kurumlarının denetim ve yaptırım sorumluluklarının araştırılması amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir.